

תת"ע 9570/11/11 - מדינת ישראל נגד גל כרמל

בית משפט השלום לתעבורה בירושלים

תת"ע 9570-11-11 מדינת ישראל נ' כרמל

בפני	כב' השופט אברהם טננבוים
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	גל כרמל

החלטה

השאלה בקליפת אגוז - האם שינוי של תמרור במקום פלוני מהווה שינוי בחוק?

נאשם קיבל דו"ח בגין נהיגה מהירות העולה על המותר. לטענת הנאשם המהירות המקסימאלית המותרת שצוינה על התמרור בעת בצוע העבירה הייתה 100 קמ"ש. הנאשם נהג במהירות 142 קמ"ש.

טרם ניתן פסק הדין שונה התמרור, התמרור שונה בכך שהמהירות המותרת בו הועלתה ל- 110 קמ"ש, משכך לדבריו אין המדובר עוד בעבירה המחייבת הליך בבית המשפט אלא מסוג ברירת משפט.

נשאלת השאלה מה הדין החל על הנאשם? האם השינוי במהירות הרשומה על גבי התמרור יש לה תחולה רטרואקטיבית? זו השאלה המשפטית שלפניו.

התשובה לכך פשוטה. על פי עמדת הפסיקה הרי ששינוי כלשהו במהירות התמרור בין אם מטיב עם הנאשם ובין לאו, אין בו לשנות את הנורמה המשפטית הנוהגת ואת העבירה של נהיגה במהירות העולה על המותר. זאת מהטעם שתמרור מהווה תנאי עובדתי בלבד להפעלת הדין הנהוג. שינוי תמרור איננו שינוי חוק. זאת משום שהצבת תמרור איננה תקנה בת פעל תחיקתי שיש לה תחולה רטרואקטיבית. והכל כפי שיוסבר.

העובדות הרלוונטיות לעניינו וההליך המשפטי עד כה

כנגד הנאשם, גל כרמל, הוגש כתב אישום בגין עבירה נהיגה במהירות העולה על המותר, עבירה על תקנה 54(א) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961. אין צורך בהליך זה להיכנס לכל הפרטים, ונתייחס רק לטענתו כי בכביש בו נתפס

נוהג הועלתה המהירות המותרת מ - 100 קמ"ש ל - 110 קמ"ש. משכך הרי מדובר בבירור קנס בלבד. עוד אוסיף כי המאשימה חלקה עובדתית על דברי ההגנה, אולם משלא הביאה ראיות לכך, למרות שהתבקשה, מקובלת עלי גרסת הנאשם.

אציין כי לכך חשיבות רבה היות ולנאשם פסילה על תנאי בת ארבעה חדשים. אם מדובר בהזמנה לדין, מופעלת הפסילה. אם מדובר על בירור קנס, הנאשם רשאי לשלם את הקנס ולהיפטר מכך.

הטענות המשפטיות של הצדדים

הסניגור בהתייחסותו בסיכומיו הוסיף כי בהתאם לסעיף 5 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), יש להחיל על הנאשם את הנורמה העונשית המקלה למפרע. זאת משום שתכליתו העיקרית של סעיף 5 לחוק היא למנוע עיוות דין. בעניין זה הפנה הסניגור לע"פ 4002/01 **קורקין נ' מדינת ישראל**, נו(4), 250; לספרו של ש"ז פלר **יסודות בדיני עונשין**, עמ' 226-227; מ"ח 8390/01 **אקסלרוד נ' מדינת ישראל** (מיום 17.1.2005), ועוד.

מכל אלה עולה לגרסתו שהיות וטרם ניתן פסק דין חלוט בעניינו של הנאשם, הרי הנאשם זכאי לעונש מקל- ברירת קנס. וזאת בהתאם לקבוע בסעיף 5 לחוק העונשין.

מנגד טוען ב"כ המאשימה כי המהירות המותרת במקום הופחתה ל- 80 קמ"ש, כך שהניסיון להחיל את סעיף 5 לחוק העונשין מתייתר בעניינו.

לא זו אף זו, טוען ב"כ המאשימה, גם אם נקבל את טענת ההגנה כי המהירות במקום הועלתה ל 110 קמ"ש, עדיין אין בכך להועיל לנאשם. שכן, לגישתו, הצבה של תמרור במקום מסוים או שינוי כלשהו בו ספציפית, אינו מהווה תקנה בת פועל תחיקתי אלא נורמה בלבד, ועל כן אין להחיל עליה את סעיף 5 לחוק העונשין. בעניין זה הפנה ב"כ המאשימה לע"פ 402/63 **רון נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פד"י, יח(3); בבג"ץ 508/83 **מעוף נתיבי אוויר נ' שר התחבורה ואח'**, פ"ד לח(3) 533, ועוד.

השאלה שלפנינו נוגעת למהותו של תמרור שהוצב. האם מדובר בנורמה חוקית לגבי הנסיעה בכביש? או שמא רק ככלי עזר ונסיבה בלבד. ויצוין שלכל הדיעות הצבת תמרור איננה חקיקה ראשית. אף לדעת ההגנה אם כבר מדובר ב'תקנה'. ובפסיקה לעניינו מתייחסים אל תקנה שדינה כחוק כ - 'תקנה בת פועל תחיקתי'.

האם שינוי כלשהו בתמרור פלוני במקום ביצוע העבירה, מהווה הוראה בת פועל תחיקתי?

(ודעת הפסיקה המפורשת היא כי לא כך הדבר)

בע"פ 213/56 **היועץ המשפטי לממשלה נ' אלכסנדרוביץ**, פ"די, כרך י"א; קבע בית משפט העליון שני מבחנים

מצטברים להבחנה בין תקנה בת פועל תחיקתי לבין הוראה מינהלית שאינה בת פועל תחיקתי: ראשית, התקנה קובעת נורמה משפטית ומביאה לשינוי במשפט הנהוג. שנית, הנורמה צריכה להיות כללית, מופנית אל הציבור כולו או לפחות לחלק בלתי מסוים ממנו.

בעניינו, הרי ששינוי כלשהו בתמרוך אינו יוצר נורמה משפטית שיש בה כדי להביא לשינוי במשפט ובדין הנהוג. התאם למבחן הראשון שנקבע בע"פ 213/56 דלעיל, אין בשינוי תמרוך פלוני במקום מסוים כדי להביא לשינוי חקיקתי כללי אלא לשינוי פרטי עובדתי באופן בו מוחלת הנורמה באותו מקום. וזאת בהתאם לפסיקה שהשתרשה במשפטינו.

כך, בע"פ 402/63 **רון נ' היועץ המשפטי לממשלה**, התעוררה השאלה האם ההחלטה בעניין הצבת תמרוך ברחוב כלשהו, להבדיל מההוראה הקובעת את צורת התמרוך ואת משמעותו המשפטית, היא תקנה בת פועל תחיקתי. כב' השופט ויתקון משיב על כך בשלילה. ופוסק כי הוראה הקובעת את צורת התמרוך הינה נורמה משפטית שהיא תקנה בת פועל תחיקתי, להבדיל מהצבה של תמרוך במקום כלשהו שאינה נורמה משפטית אלא תנאי עובדתי, שמטרתו למלא את מצוות החוק ולהוציאו מן הכוח אל הפועל.

כלשונו: "ההחלטה להציבת תמרוך לעיקרה ותכליתה השלהחלטה הכזאת היא להפעיל נורמה משפטית. אך נראה לי, שגם במקרה זה העליון להבחין בין קביעת הנורמה הלבין "היערכות הנתונים העובדתיים". הנורמה מדברת, כאמור, במונחים מופשטים והיא זקוקה, לשם הפעלתה, לקונקרטיזציה. לשם כך יש צורך לייחס ולשוות למקום פלוני את הנתונים הקונקרטיים המוגדרים בצורה מופשטת בנורמה העצמה. הליך זה של ייחוס הנתונים אינו שייך לקביעת הנורמה אלא להחלתה ולהפעלתה, ואין נפקא מינה, אם הנתונים קיימים אכן, לא בהחלטה להציבת תמרוך ישראלית אלא בהחלטתה של ארצות הברית. ad hoc מכרוב לאוהיאו אסנוצרו בתפעלת תחיקתי, אלא בחוקה הקובעת נורמה משפטית לגבי מקום, בו הוצבה תמרוך, ואילו ההחלטה להציבת תמרוך מגבשת נתון עובדתי, שלגביו מופעל החוק".

בעניין זה יפים דבריו של כב' השופט עזריה אלקלעי ת"פ 2030/10 **מדינת ישראל נ' טורס לימור** (מיום, 19.07.11):

"התמרוך הינו אך סימן המפעיל את הנורמה, תמרוך אינו חוק או תקנה, ושינוי תמרוך מעת לעת או הזזתו אינה מהווה את ביטול או שינוי החוק, התמרוך הינו הסימן "המפעיל" את הוראת החוק, וסימון זה רשאי רשות התמרוך לשנות מעת לעת. שינוי מיקומו של תמרוך או סימון על הכביש או המדרכה, אינם משנים את הנורמה המשפטית שאותה מפעיל התמרוך בהצבתו".

(ראו עוד עפ"א 19717-09-11 **טורס נ' עיריית חולון**, מיום 15.11.11; תת"ע 205-08-08 **מדינת ישראל נ' סגלוביץ**, מיום 28.07.09).

לסיכומם של דברים לפי הפסיקה תמרוך אינו מהווה תקנה בת פועל תחיקתי ומשכך שינוי במקום פלוני אינו מהווה שינוי שיש בו כדי להשליך באופן רטרואקטיבי על מי שהואשם בעבירה על הוראת התמרוך קודם לשינוי.

אי חלות הכלל במקרים שמדובר בחיקוק שתלוי בזמן

בנוסף לאמור ולמעלה מן הצורך נציין כי סעיף 6 לחוק העונשין קובע כדלקמן:

עמוד 3

"הוראות סעיפים 4 ו-5 לא יחולו על עבירה לפי חיקוק שנקבע בו או לגביו שיעמוד בתוקפו לתקופה מסוימת, או שנובע מטיבו שהוא נתון לשינויים מזמן לזמן".

סעיף 6 קובע כי הסעיפים 4 ו-5 לחוק העונשין לא יחולו על עבירות שמטבעם נתונות לשינויים מזמן לזמן, בהתאם לדרישות החברה. בעניינו ניתן לגזור גזרה שווה על דרך של היקש, ולומר שגם תמרורים, כאמור לעיל, משתנים מזמן לזמן ועל כן סעיף 5 לחוק העונשין אינו חל.

בעניין זה יפים דבריו של כב' השופט ש' מלמד בתת"ע 2769-12-11 **מדינת ישראל נ' יצחק**, מיום 14.06.12:

"ברצוני לציין כי לפי סעיף 6 לחוק העונשין איני סבור כלל שסעיף 5 חל במקרה שלנו בשינוי תמרורים. סעיף 6 לחוק העונשין התשל"ז-1977..."

העובדה כי מדובר בשינוי תימרוור שטיבו להשתנות מעת לעת הרי שניתן לומר כי סעיף 5 כלל אינו חל במקרה שלנו. תימרוור מעצם טיבו נועד להסדיר את המצב החוקי בכביש. אולם טיבם של דרכים להשתנות מזמן לזמן. טיבם של רחובות להיות בשיפוץ, אז גם כן התימרוור משתנה. הערייה לעתים משנה את המצב החוקי של התימרוור בעקבות פניית תושבים. בנסיבות אלו נראה כי לפי סעיף 6 סעיף 5 אינו חל על תמרורים".

ההיגיון הפשוט בקביעה שדין תמרור שונה מדין חוק רגיל

מבחינה היגיונית גרידא, מובנת גרסת התביעה. מהירויות בכביש נתון תלויות בצורתו, ברוחבו, בעבודות שנעשו בו, בקיום גדר הפרדה בין הנתיבים ועוד. קרי, כאשר משתנה נורמה חקיקתית רגילה, הדבר מעיד על כך שדעת החברה השתנתה ומה שנחשב בעבר כעבירה כיום הוא התנהגות מותרת. כך למשל היה בנוגע ליחס להומוסקסואליזם, ביחס לסמים קלים (במדינות שהתירו זאת), ביחס למנסים להתאבד, ועוד. מה שנחשב בעבר כפסול ואסור, היום הוא חוקי. ממילא לא יהיה זה הוגן להעניש אדם על מעשה שמותר לעשותו כיום.

אך לגבי מהירות נסיעה אין הדבר כך. עדיין אסור לנסוע במהירות מופרזת ושלא בהתאם לחוק. ובאשר לשאלה מדוע היום ניתן לנסוע בקטע כביש זה במהירות כזו, הרי ייתכן שהשיפוצים בכביש הסתיימו, ייתכן והוספו בו אמצעי ביטחון, וכן הלאה. אין לשינוי הספציפי בקטע כביש דבר וחצי דבר ליחס החברה לחוק.

סוף דבר

לנוכח האמור לעיל הרי שטענת ההגנה בסוגיה זו נדחית.

טיעונים לעונש יישמעו בפני ביום 30.11.2014 בשעה 10:45

המזכירות תשלח העתק ההחלטה ולב"כ הנאשם עו"ד יהושע לוי ולמאשימה.

ניתנה היום, יום ראשון 09 נובמבר 2014, בהעדר הצדדים.